

Grunnskoleopplæring og videregående opplæring for voksne

Utdanningsdirektoratet har svart Fylkesmannen i Vestfold om blant annet retten til spesialundervisning for voksne.

TOLKNINGSUTTALELSE | 07.05.2019

Gjelder

- [Opplæringslova - § 4A-1 Rett til grunnskoleopplæring for voksne](#)
- [Opplæringslova - § 4A-2 Rett til spesialundervisning på grunnskolens område](#)
- [Opplæringslova - § 4A-3 Rett til videregående opplæring for voksne](#)

Vi viser til deres brev datert 20.12.2018. Bakgrunnen for henvendelsen er spørsmål fra Trondheim kommune knyttet til retten til grunnskoleopplæring og videregående opplæring for voksne.

Spørsmål 1:

I brevet skriver dere blant annet:

«I Udir-3-2012 står det under overskriften rett til videregående opplæring etter § 4A-3: Personer over 25 år har ikke lenger ungdomsrett etter § 3-1. Dette gjelder selv om personen ikke har påbegynt videregående opplæring. Personer over 25 år kan både ha rett til videregående opplæring for voksne etter § 4A-3 og rett til grunnskoleopplæring etter § 4A-1. Det avgjørende er om søkeren trenger grunnskoleopplæring.»

Fylkesmannens tolkning er at

«personer over 25 år som er tatt inn etter § 4A-3, kan ha rett til grunnskoleopplæring, men ikke rett til spesialundervisning i fag i videregående opplæring. Det kan derfor ikke stilles krav om at PPT skal utarbeide en sakkyndig vurdering. Men personen kan ha rett til spesialundervisning etter § 4A-2. Organiseringen av grunnskoleopplæring må skje etter en nærmere avtale mellom fylkeskommunen og den respektive kommune.»

Dere viser også til henvendelsen fra Trondheim kommune der det blant annet står:

«En av problemstillingene går ut på om man har rett til grunnskoleopplæring samtidig som man går på videregående skole.»

PP-tjenesten i Trondheim kommune skriver:

«Når man er deltaker i videregående opplæring etter opplæringsloven § 4A-3, kan man da samtidig være deltaker ved voksenopplæringen på grunnskolens område etter opplæringsloven § 4A-1 og § 4A-2, og ha rett til kommunal PP-tjeneste?»

Vårt svar:

Det er forskrift til opplæringsloven (forskriften) § 6-45 som regulerer inntak av voksne med rett til videregående opplæring etter opplæringsloven (oppl.) § 4A-3. For at voksne skal ha rett til videregående opplæring er det tre vilkår som må være oppfylt. Et av vilkårene er at søkeren har fullført norsk grunnskoleopplæring eller tilsvarende. Den voksne må enten ha vitnemål for fullført norsk grunnskoleopplæring, ha dokumentert at hun eller han har niårig grunnskole-opplæring fra utlandet eller dokumentert realkompetanse i de fagene som kreves for å få vitnemål i grunnskoleopplæring for voksne. Dette følger av forskriften § 6-45, jf. § 6-13 (vilkår for inntak til vg1).

Slik vi forstår dere, gjelder spørsmålene deres voksne som oppfyller kravene for inntak til videregående opplæring, men som likevel har behov for mer grunnskoleopplæring.

Det er mulig å ta grunnskoleopplæring etter oppl. § 4A-1 samtidig som man tar videregående opplæring etter oppl. § 4A-3 dersom man oppfyller vilkårene i både oppl. § 4A-1 og § 4A-3.

Det betyr også at voksne som ikke får et tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplærings-tilbudet etter oppl. § 4A-1, har rett til spesialundervisning etter oppl. § 4A-2. Om den voksne har rett til spesialundervisning, må vurderes konkret og skjønnsmessig på bakgrunn av den enkeltes behov. Vi understreker at PP-tjenesten skal utarbeide en sakkyndig vurdering før det blir fattet vedtak om spesialundervisning etter oppl. § 4A-2. Denne vurderingen skal inneholde både en vurdering av den voksnes behov og en tilrådning knyttet til hvilket opplæringstilbud den voksne skal ha, jf. oppl. § 4A-2 tredje ledd jf. § 5-3.

Vi er enig med dere i at voksne ikke har rett til spesialundervisning i fagene i videregående opplæring etter

oppl. § 4A-3.

Spørsmål 2

Det neste spørsmålet, fra PP-tjenesten i Trondheim kommune, gjelder privatister som tar fag i videregående opplæring:

«(Spørsmålet her gjelder de som ikke er tatt inn verken etter §§ 3-1 eller 4A-3). Fylkeskommunen har ikke et opplæringsansvar ovenfor denne gruppen. Men denne personen kan ha rett til grunnskoleopplæring, dersom vilkårene i § 4A-1 er oppfylt. Personen må da søke kommunen. Retten etter § 4A-2 kan dermed utløses.»

Vårt svar:

Når PP-tjenesten i Trondheim kommune skriver at «personen ikke har rett til skoleplass etter oppl. § 3-1 og § 4A-3», forstår vi det som at den voksne ikke oppfyller vilkårene etter disse bestemmelsene. Vi er enig med dere i at selv om en voksen ikke oppfyller vilkårene for rett til videregående opplæring etter oppl. § 3-1 eller oppl. § 4A-3, kan det likevel være slik at den voksne oppfyller vilkårene for grunnskoleopplæring etter oppl. § 4A-1 og spesialundervisning etter oppl. § 4A-2. Det er kommunen som har ansvaret for grunnskoleopplæring for voksne etter opplæringsloven. Vi understreker at retten til spesialundervisning kun gjelder grunnskolefag.

Spørsmål 3

Det siste spørsmålet gjelder privatister og dere skriver:

«Vårt siste spørsmål gjelder de som er tatt inn etter § 4A-3 eller § 3-1, og som samtidig er privatist i enkelte fag. I det faget personen er privatist i, har ikke personen rett til spesialundervisning selv om det gjelder inntak etter § 3-1.»

Vårt svar:

Deltakere i videregående opplæring spesielt tilrettelagt for voksne etter oppl. § 4A-3 har ikke rett til spesialundervisning, så dette vil ikke være en aktuell problemstilling.

En voksen kan velge å søke om inntak til ordinær videregående opplæring etter oppl. § 3-1, jf. forskriften § 6-49. Dersom den voksne får opplæring etter oppl. § 3-1 vil han eller hun få status som elev og følge regelverket for elever. Han eller hun kan derfor ha krav på spesialundervisning etter opplæringsloven kapittel 5.

Det er imidlertid ikke anledning til å være privatist og elev i det samme faget samtidig. Den som er elev i et fag ved fristen for melding til privatisteksamen, kan ikke melde seg som privatist i faget til denne eksamenen, jf. forskriften § 3-27. Det betyr at selv om voksne i utgangspunktet kunne ha rett til spesialundervisning som elev i faget, har de ikke rett til spesialundervisning dersom de velger å ta faget som privatist.

Videre skriver dere:

«Personen kan likevel ha behov for grunnskoleopplæring for å få bestått vitnemål fra videregående opplæring. Det betyr at retten etter § 4A-2 kan bli uløst.»

Det er litt uklart hva dere mener her. Her må dere eventuelt utdype problemstillingen nærmere.

Vår referanse: 2018/9212